

معرفی «ناسیونالیزم افغان در پهنای تاریخ»

سپاس:

هموطنان گرامی، بدینوسیله از دوستان معزز هریک خانم نیلاب پژواک و محترم برمک پژواک که از نشر این اثر ارزشمند و آموزنده ملی اینجانب را مستحضر نموده و با ارسال آن، امکانات معرفی آنرا به این جانب فراهم ساختند، نهایت امتنان و سپاس دارم.

از قضاء جناب پوهاند «فضل ربی پژواک» که استاد این جانب در پوهنځی حقوق و علوم سیاسی پوهنتون کابل بودند و خوشبختانه این اثر ارزشمند را که مجموعه ای از پروگرام درسی خودشان در آن مرکز علم و دانش را در بر میگیرد، با خاطرات خوشی از حسن سلوک و ارائه تاریخ سرزمین آبابی مردم کشور، ملی گرایی افغانی و جریانات مهم منطقه را بیاد گار گذاشته اند.

چون نشر کتاب آموزنده «ناسیونالیزم افغان در پهنای تاریخ» در افغانستان عزیز صورت گرفته است، با تغییرات سیاسی اخیر و قیود موجوده، ما مهاجرین دور از افغانستان عزیز عجالتاً مطالعه آنرا صرف از طریق موجودیت لینک آن که در پایان این مطلب تقدیم میگردد، میسر میدانیم.

با تقدیم احترامات و سپاس مجدد به دوستان عزیز و فامیل محترم پژواک.

پيشگفتار:

"ناسيوناليزم افغان در پهنای تاريخ" مجموعه ای از يادداشت های درسی مرحوم مغفور پوهاند فضل ربي پژواک است که آن مرحوم از ماه سنبله سال ۱۳۴۷ هجری شمسی شروع به تدوين آن به شکل یک نوشته مستقل نموده و بالاخره یک نسخه تايپی آن در سال ۱۳۵۲ هجری شمسی تکميل گرديد. متأسفانه نظر به اوضاع و شرایط حا کم در کشور، تجاوز نظامی روسیه شوروی و وفات نابهنگام پوهاند پژواک در ماه عقرب ۱۳۶۶ هجری شمسی، این اثر از چاپ و نشر باز ماند. خداوند عزوجل را شکرگزاریم که با وجود ناملايمات روزگار و تاراج سرمایه های مادی و معنوی کشور در طول جنگهای چهل و دو سال گذشته، یگانه نسخه آن بدست ما قرار گرفت که با درک مسؤلیت ملی و تعهد اخلاقی اینک آن را در کمال امانتداری، با رعایت اصول علمی و بدون کوچکترین کمی و کاستی خدمت هموطنان عزیز تقدیم میدارم. پوهاند پژواک که حدود ۳۰ سال بحیث استاد تاریخ و علوم سیاسی در پوهنتون کابل تدریس و قسمت اعظم عمر عزیز خود را صرف بیداری و تنویر سیاسی جوانان کشور نمودند، "ناسيوناليزم افغان در پهنای تاريخ" را به مبارزین ملی و جوانان وطن دوست افغان که در مسیر یک آینده بهتر به ساکنین این سرزمین و اعتلای کشور عزیز و باستانی افغانستان جد و جهد دارند اهداء نموده اند. با توجه به اوضاع و شرایط افغانستان در طول بیش از چهاردهه گذشته و تحوالت حاضر، مطالعه تاریخ کشور از زاویه افتخارات و

مشترکات ملی که مشمول مبارزات همگانی مردم افغانستان برای حفظ نوامیس ملی و دفاع از آزادی کشور در مقابل تجاوز بیگانگان میباشد، یک ضرورت مبرم برای احیای مجدد وحدت و همبستگی ملی دانسته میشود؛ طوریکه پوهاند پژواک با ارایه اسناد و نقل قول از مأخذ و منابع معتبر داخلی و خارجی در کتاب دست داشته تشریح میدارند، قیام های مردمی در مقابل تجاوزات اجانب یکی از عوامل عمده ایجاد و تحکیم وحدت ملی در میان اقوام و طوایف مختلف کشور در مسیر تاریخ میباشد. تنوع اقوام و قبایل در طول تاریخ افغانستان باعث غنا و پررنگ تر شدن فرهنگ و حیات ملی کشور گردیده و هرگز هیچ گروهی از مردمان کشور از وثیقه مقدس وحدت ملی که پدران و نیاکان شان از زمان ویدا و اوستا با هم داشته اند عدول نکرده اند. تاریخ کهن و پر از فراز و نشیب افغانستان گواه آنست که وجوهات و مشترکات ملی آنقدر مردمان کشور را با هم نزدیک ساخته که به هیچوجه تفاوت های لسانی، منطقوی و مذهبی نتوانسته اند آنها را از هم دور سازد. این مشترکات ملی زمینه و اساس خوبی را برای شناخت مردم و کشور افغانستان در طول تاریخ فراهم میسازد. متأسفانه عده ای از اجانب و نویسندگانی که شناخت سطحی و یا غرض آلود از مردم افغانستان و تاریخ آن دارند، اساس تجسس و تحلیل شان را بر تفاوت های حاشیوی و یا کاملاً با ناسیونالیزم افغان در پهنای تاریخ طبیعی چون زبان و لهجه های متفاوت و متداول میان ساکنان کشور قرار داده و کمتر کوشیده اند حیات و تاریخ ملی جوامع و اجتماعات متنوع مردم ما را بر اساس مشترکات ملی و تجارب مشترک تاریخی شان تحلیل و تجزیه نمایند. ازینرو لازم می افتد تا قضاوت اجانب قصیرالفکر در مورد تاریخ و مردم کشور را با غور و تعمق جدی بررسی کرد. امروز که کشور عزیز ما افغانستان از یک آزمون حساس تاریخی میگذرد و مصایب و دشواری های ناشی از جنگ تحمیلی ۴۲ ساله، تجاوز دو ابرقدرت جهانی، مداخله مستقیم کشورهای همسایه، نفوذ ایدولوژی های بیگانه و حاکمیت "شاه شجاع" های رنگارنگ، قربانی های متعدد از هر خانه و قریه در اطراف و اکناف مملکت گرفته است. اما اکثریت قریب به اتفاق مردم کشور در طول این مصیبت عظیم با استقامت و پایداری خاص به اصول وحدت ملی و هم پارچگی کشور وفادار مانده اند. تمسک تاریخی مردم افغانستان به حفظ وحدت ملی در ایامیکه اصل حاکمیت ملی و بقای افغانستان بحیث یک کشور واحد ازجانب مغرضین داخلی و خارجی مورد سوال قرار گرفته است، در ذات خود امریست سترگ که به دانش ملی و تاریخی مردم ما شهادت میدهد. در حالیکه هیچ یک از رهبران تحمیل شده از

طریق کودتا ، زور تفنگ، پول و نیروهای مسلح اجانب در طول چهار دهه گذشته نتوانستند یا نخواستند برای ایجاد و رشد یک تفکر و نصب العین ملی برای حال و آینده کشور بکوشند، این مردم عام و عادی افغانستان بودند که یکبار دیگر مسؤلیت تاریخی شان را در دفاع از نوامیس ملی ادا نموده و تمامیت ارضی و یکپارچگی کشور و مردم را پاسداری و حفظ نمودند . امیدوارم که کتاب حاضر برای نسل جوان افغان که متأسفانه در سالهای اخیر هدف تبلیغات سو گروه های منشئت فکری و مغرضین سیاسی قرار گرفته اند ممد واقع شود و بتواند گوشه ای از تاریخ کشور مشترک شان را به شکل مستند بیان و به آنها در شناخت بهتر از کشور و نیا کان شان کمک نماید.

از جانب دیگر، امید است که این کتاب در رشد و تقویۀ یک نصب العین و بینش ملی برای یک افغانستان آزاد، آباد و عاری از تعصبات گروهی که در آن جمیع مردم کشور منیحت انسانهای با هم برابر در تحت حاکمیت قانون و با حفظ کرامت انسانی و عزت کامل، برادروار زندگی نمایند، مدد رساند . در اخیر توجه خواننده گان معزز را به دو نکته ذیل در مورد کتاب دست داشته جلب مینمایم:

اول اینکه کتاب حاضر مجموعه از دروس و لکچرهای درسی پوهاند پژواک میباشد که برای محصلین و شاگردان پوهنتون مشخصاً در مورد ناسیونالیزم و ملیگرایی افغانها تهیه گردیده و ازینرو به جزئیات و شرح واقعات و اتفاقات دیگر تاریخی نمیپردازد. البته در آخر کتاب لست مکمل مأخذ و منابع معتبر داخلی و خارجی ایکه از آنها استفاده گردیده است درج میباشد که خوانندگان محترم میتوانند جهت معلومات بیشتر به آن مراجعه نمایند.

دوم اینکه تاریخ تهیه و تدوین این کتاب باید مدنظر گرفته شود چه طوریکه در فوق ذکر گردید، کتاب بین سالهای ۱۳۴۷ الی ۱۳۵۲ هجری شمسی در رابطه به اسمای شمسی تألیف گردیده است. این ملاحظه خصوصاً در رابطه به اسمای بعضی ممالک که اکنون تغیر نموده اند مهم میباشد. در خاتمه فرصت را غنیمت شمرده تا از تشویق اعضای خانواده خصوصاً از توجه و زحمات ارزشمند برادر بدل پیوندم داکترسیدال پژواک که در تایپ متن، تطبیق و تصیح مأخذ و بالاخره چاپ و نشر کتاب نموده اند، از صمیم قلب ابراز امتنان و سپاس نمایم. با دعای خیر و سالمتهی مردم افغانستان و به امید تأمین صلح و ثبات پایدار در کشور.

برمک پژواک سرطان ۱۴۰۰ ه. ش